

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist.
exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo -
Cod. Ettenheim-Münster 359**

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio 5ta

[urn:nbn:de:bsz:31-132384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132384)

sed non solum effectus sed etiam quod ipsa à causa efficiens
 quod alio modo dicitur efficiens causat. Maior
 patet quia quod à causa omni contingit ab illa omni qua
 tergo forte causa est illius product. Minor pro quia
 omne autem proficit à causa tanquam ab egerit pin,
 ipsa cuius virtute autem egerit efficiunt efficiere
 solent. Ideo distinguendo maiorem dicitur ante ratio.
 eade omne id quod à causa omni simpliciter & quomodo modo
 ego; dicitur antecedens omne id quod à causa omni ut forte
 causa est concedo. Jam licet et ipsa causat omni
 utur à causa omni tamen ab illa quasi manit &
 ab illa simpliciter non ab illa prout forte causat,
 quia per virtutem tanquam propria & fortis ratio sic
 formali causa ostendit.

Quomodo causa particularis effici
 Certos habeant se ad causas
 Veteres & vicinosa.

Quaestio. 5ta

Quia est de re sententia quod videtur apud col. Vide col.
 2do p. 98. Nos rem omnem hanc sequitur effectus
 rationibus completorum.

Quia Absentia Absentia causa et dicitur virtute sua nihil Absentia sua.
 Quia Absentia Absentia causa et dicitur virtute sua nihil Absentia sua.
 Quia Absentia Absentia causa et dicitur virtute sua nihil Absentia sua.

a honore no' solum falsu' e' sed ab omni tu' scilicet tam
 respectu solus
 non iudicio alienissimum. Est hoc assertio quae
 quosdam Arabes & Gabieler qui in 4to sententiam
 dist. 2 q. 1 & 3. ipse q. deo ab initio hoc pactu'
 muerit in rebus creatis ut se ad ipsam plenitudo
 agere uelit omne eis adhaere quia adhaere uide. Sed haec
 rursus habitibus queque no' habere uide. Dico ut tria
 probant 1o. magis q. daz arguta. In finem sit q. plura q. pauciora
 fieri potest deo q. se solus res. sed q. fieri potest uel
 turam indigens q. res alie infra deo nulla adhaere
 probant 2do. administrat sibi propriis & se melius. Sed deo quoniam
 p. se ipsum agendi modo: sed q. se ipse est effectus p. se
 p. ducere qua' administrat aliorum q. probat Minor q.
 se solo efficit q. collentis atq. ut pendentis agens
 ca' uirtutes indicat; in altero quopiam producere
 inopia & inbecillitates arguit: q. a hanc causam
 probant et antequam uirtute nihil efficit deo adeo q. deo ca' in ipse
 tale 33. scripturae.
 nec authoritates uirtute sacrae uirtutum ut illa
 prioribus ad Corinth. c. 12. Qui opah omnia in uirtute
 Et ex posteriori ad eod. c. 7. Sed q. sufficienter
 nus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis deo.
 Respondet ad 1m. Sed hoc nullo negotio dissoluitur. Ad 2m. respondet
 illud finem fieri q. plura q. aquae conde uel deo.
 hoc dominus bonitati & sapientie quoniam per

pauca fieri potest. sed negamus agere quoniam &
 gloriare suavitatis atq; admirabili dispositio —
 ut divina providentia res efficiat per se solo deo
 efficienter subtracta omni agendi virtute causis & dicitur;
 Summi enim boni est sese coicere: Quia ut in re magis
 sese coicet quia totis huius creatis improductiva
 insertiendi. Ad idem respondet omni quoniam deo & respondet ad idem.
 per se huiusmodi agendi modum; sed tunc in eo non consistere
 ut deo non admittat quodammodo aliam causam effici
 entiam: Quia eam non admittat quod ab illis deper
 deat ut quod absque eorum opera se solo cadit effecta
 producere non potest sed ut ipsa eadem dignitate
 imperat quod agendi non nullum arguit potest de se,
 autem aut imbecillitatem. Namque quod maior
 minor explicanda est: si enim vellet absolute ac proprio
 maiorem esse perfectiorem edere effectum se solo reger
 da est ob causam iam iam allata: si autem vellet mai
 orem perfectiorem argui quod agendi opera se solo
 qua simul cum alio cuius opera & administratio operat
 concedenda est sed sic agendi modum in deum non cadit.
 Ad loca Scripturae quod attinet non negat absque causis & dicitur & respondet ad idem,
 sed sua efficientiam sed docet eam absque deo in sum. ca. de deo Scripturae.
 se & auspicio nihil valere: Interca legit ibi et soli
 gratia operibus quod comparari tunc ad deum ut ad causam
 principalem referri debet. Nec merito proinde
 licet operibus ob sua velis causam & in se agendi

quæz calefere & id genus alia sensu manifesti ma:
 Net absurdo se liberant in dicunt a se huiusmodi acti
 ones ^{regare} ~~ignoscere~~ s; aliam earu caus delarare: Na
 in sensum viduo cogit omniu bonum a pincate sol
 esse lucem mittat & quibz vult profecto sensum
 regare quinnih q absq ueritate argutno negant
 cas funderoer ipsarum et rerum ept in qbz des,
 hendiur. preterea si sol no uere illuminat &
 aqua uere no refrigiat se qz coha cogit ueritate
 querit bonumq uidi in m a ee uera ea pincate
 ata qbz id offering: Nec n ut illa uera sint
 pati e Deum sole pte lucem fundere ut ad
 aqua presentia q ducere pigiditate: Na in Deo
 aqua pte pte et calore gignere no nung
 aqua qua ignis diceret naa sua calefere: Imo
 & uero qz diceret procreatu fructu a lapide
 si Deo ad illiq pte hanc angelu q ueritate alia
 arytua uide apud col. & conuincit. Vide col. & conuincit.
 ffserho 2da Non solum factu uera pte pincate pincate 2da.
 gnain s; hincrim quoz & eruen est qz uera
 solas creaturas agerol in imediato & ueritate
 co ueritate e qz hincrim 2do dicit. qz & dicit 3y.
 q1 q hanc altera extena opincate nung qz uera
 sic probat 1o Si Deo caa 1a & ueritate ad pincate hanc

Vide col. & conuincit.

quæz calefere
Janus 1o

N.g. calor et coarctat adu & in diate aut givrit
eadem ratione qua calor & ducunt, aut diversa. Non
eadem qd eadem numero utio à duobz distinctio
dini agentibz p'fusii à pt: No' diversa qd aut
p' illam actione, caa utis p'ducere totz effectz
& hoc non qd alioga caa p'ticularibz quibz est
p'p'uarag: aut p'ducere tm' p' alig effectz &
tunc caa utis est tm' caa partialis reg' et coarct
retet cum caa p'ticulari ad produendum' idem p'du
idem cu' caa p'ticularibz unam p'tem p'ducatur
aliam p'tem. Et do. Si actualis dei quoz reg'at
idcirco reg'at q' caa natur' suis utiqz ne p'ori
effectu' produere: s' p'ca non reg'at p' p'tem
Minor qd calor v.g. octo gradus p'ducere p'
calorem sex ut quinqz gradus in effectz p' ne
super p'fectione caa. Nec reg'at actualis dei
quoz ut caa p'ticularibz d'terminet ad hunc ut
illu' effectm p'ducendu'. hoc n. uniuersz agent
um natur' ab initio tributu' & alig' m' d'm.
Nec reg'at ut agent' nature applicat ad effe
ra' hanc applicatio fit aut alioq' agent' natur'
opa aut libera s'oz voluntate: & quoz dei
minimo reg'at. p'terea q'tio adu' talis quoz
dei tollere voluntate' nra libertate' s' enim

probat rdo.

quoz h'.

hinc s. August: lib. 7. t. xviii. cap. 7. & lib. 5. t. 1. q. 1.
 nisi ad litera ero. Sic t. lac. re. pub. erime. p. b. l. o.
 Joseph. Mouet. Reg. nigt. occulte. p. o. h. a. u. m. n. o. r. a.
 creatura. suam. eoz. motu. illa. uersata. Dum. frageu. uisa.
 perficiunt. Dum. uirueunt. Sydera. dum. alternant. uoti.
 Dum. eoz. aquaru. lappit. agitah. Dum. uireta. pul.
 semina. euoluunt. Dum. animatia. g. e. g.
 inq. nistos. exieere. p. mittunt. e. p. h. i. a. t.
 q. illi. cum. p. i. m. u. condita. s. t. tang. impli.
 ut. a. l. e. r. a. m. i. d. d. e. r. a. t. q. t. n. i. s. u. o. s. c. u. r. s. u. e. o. z. e. p. h. i. a. z. e. n. t.
 q. i. l. l. e. q. c. o. n. d. i. d. i. t. p. r. o. u. i. d. o. n. o. t. e. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. z. e.
 d. e. n. m. i. m. e. d. i. a. t. e. c. o. n. c. u. r. r. e. z. e. s. u. a. z. e. d. o. e. d. o.
 efficiendi. uirtutem. circa. effectum. alique. pro.
 ducendum. exere. n. i. l. a. l. i. u. d. e. s. t. q. u. a. d. e. n. i. t. t. i.
 e. z. e. & uelle. e. u. m. e. f. f. e. c. t. u. e. e. s. t. n. i. l. p. r. e. e. q.
 n. i. t. t. i. g. a. t. & uelit. e. e. s. t. n. i. l. l. y. e. f. f. e. c. t. u. e. e. p. r.
 u. d. q. u. e. m. i. m. e. d. i. a. t. e. d. e. z. r. o. g. u. r. a. t. Si. q. d. i. c. a. t. s. t. r. a. t. u. m. u. l. a.
 n. a. i. o. r. e. e. e. u. e. r. a. n. t. u. r. e. q. a. d. e. z. i. t. t. i. g. i. t. & uelit. u. t.
 p. r. o. p. r. i. a. m. u. i. r. t. u. t. e. m. d. e. i. & n. i. t. m.
 a. l. i. e. n. a. m. : D. e. n. m. a. n. t. t. a. n. t. u. m. o. d. o. u. e. l. l. e. u. t. e. f. f. e. c. t. u.
 p. r. o. p. r. i. a. m. u. i. r. t. u. t. e. z. c. a. a. r. n. z. r. a. a. t. u. z. a. c. p. r. o.
 q. i. p. s. e. e. t. i. m. e. d. i. a. t. e. g. e. u. r. a. t. R. e. s. p. o. n. d. e. t. e. r. e. s. p. o. n. d. e. t.
 u. e. l. i. t. u. t. e. f. f. e. c. t. u. s. s. i. t. p. n. i. m. c. a. a. n. a.
 e. t. c. a. a. n. a. t. i. z. g. e. u. r. a. t. p. o. n. d. u. e.

atq; illo cessante & abscedente stat op; ei; ita
mūdy uel itū oculi stare poterit si ei de;ze,
Greg. Gregorius gimen sui subtraxerit. Illud autē à D. Grego-
rio Hom: in Ezech: 17. Sapiens hinc simul
ac sancti hinc traditū est de eadē divina
re mō gēnādo: sic ē atq; nōt ut extra sit: sic
curat ut peccatū penetret; sic p̄sudet ut p̄-
tet; sic portat ut p̄sident. Reliqui est
argūta in q̄tā mō p̄sita d̄soluunt. Hic p̄ r̄p̄-
deh p̄ Deum uniuersū ad efficiendū egrē uel
uisione diuēsa: s̄d obiectionē d̄ Deū p̄-
cere totū effectū in suo gēnē sicut & p̄ticularē
cā eundē in suo quoq; ordine producit. Nō autē
ita totum quasi uisū sola s̄d adminiculo ab̄q;
producat quō paulo d̄q; uerūdo effectū producit.
Et hoc r̄sponso factū bona est. Atq; tū nō
nō d̄n r̄spondent eadē eē uisione dei & uā
r̄da dūm q̄a s̄nt unū & eundē finē proximū
ac m̄terium q̄ ē forma q̄ producit; tū q̄a
m̄n̄ extēriū multiplicitas uisionū quoq; mul-
tiplicitatem non infert adeoq; unā & eadē uā
nūmero plures s̄re p̄t s̄nt extēriores totales
et non subordinatos: Idem nāq; op; in gram
duorū amicorū effici p̄t ita ut nō minus

R̄sponso ad p̄-

ob alterum in qua pp utrum simul fiat: hoc in
ita sese beat multo claris patet pro eandem actio
nem plures esse finet subordinatos quorum unus
ad alterum referat, ut cum qd pollicis caa su
deat ut ip medianibz bonos qdqz prosit. Itaqz licet
utraqz causa in suo genere perfectio non habeat, p qd
dem ratione utrius concurrat, & da simili d in suo gradu
e ordine sicut ratione, utqz concurrat p huiusmodi modo
ing h' da pro subordinata q subordinatio efficit ut
ambe quasi unus agentis vim obtineant. Ad 2am Responsio ad 2am.
Respondio distinguendo. Concurrit dsi requit q sicut
unus q sicut uniusqz virtute sicut p piam gener
co ordinem sui non potest producere nego. Reliqua
in eodem argumto addita parum momenti sunt ad oia
ista suo modo quors dsi requit. Ad 3am negat Responsio ad 3am.
Den' hoc suo quorsu imponet causis 2 d' b' necessi
tates: Na' ab aeterno statuit in istis concurrere
comodate n' de quierent' non unigeniqz. Cum n.
concurrit h' dsi in voluntate & intellectu divino con
sistat intelligit utiqz Deo & multo ut, ipsis huius
voluntatis operes eo modo etiam d' q' h' t'
sint quo n' q' h' t' e' d' b' t' liberi utqz om
nqz voluntate soluta. Ad 4am Responsio utramqz
caus in suo genere & ordine immediate concurrere. Deo

u' hinc sequi ca'at sic quoniam effectus & dicitur
 esse partialis: Nam ut caret: Ita p'le d' Thom. q' 82
 art. 2. recte docet & nos sup'q' iudicamus illa d'ca
 taxat ca'at partialis certum q' in eodem ca'at q'me co,
 deniq' ordine ad unam illig' q'mis causam integram
 d'ant q'flunt ita ut re'ntia p'cedat ad a' h'ca m
 agendo; quo mo' non conuenit d'ig' d' ca'at r' d'ca.
 p'nt t' d'ig' d' ignis v'g' cum ad p'ducendu' ca'at
 rem conuenit mo' quodam d'ici totales ca'at & qui
 dam modo partialis. Totales q'a utaq' totu' esse
 ut op'at, ad r' m' d' laborib' quatu' partu'
 ut illat' hor, h'ac illos producat, ut d'iximus: pa
 tiales d'ici p'nt quoque modo q'a re'ntia p'nt
 ra eo p'nt m'flup' quem tunc adhibet eiusmodi
 calorem producat: licet n' d'ig' eund' calorem
 quem simul cu' igne p'nt de solo part' efficit
 r' t' eund' efficit ualeat eo t'm q'u'ntu' que d'nt
 cu' igne op'at existeret s' h'ac quoda' efficit
 ciori q' ignis m'flup'um suppleat & conuenit.
 Ad id q' additu' est respondet ca'at r' d'ca p'nt q' d'
 aliquo mo' uocari instrumenta quare ex eoru' m'
 uentu' d'ig' op'at; s' t' instrumentu' proprie sumo
 ut r'os n' ignis p'nta plane conuenit: licet n'
 ca'at p'nt p'nta tanq' p'nt inferiores d'ig' substat
 ag'nt

Quomodo dicitur
 quod dicitur ca'at
 totalis

Quomodo dicitur
 quod dicitur ca'at
 partialis

inmittat in causas agentes, ut ea exiret & velut imbe-
 illes corroboret. Ad qd. n. ille sit necesse? nec et prius
 agit rōe illig. concursus quo ad hono. & effectum rōe
 caa immediate attingit quasi aut totum aut aliqua
 eig ptem p se prius producat absq. q. sortio caa seu
 da. ^{Explicit} In rōe q. cedi p. ^{Deum suo gursu} ^{20m prius agere sub}
 prius agere p. quaterq. priora nāa dicitur q. pte.
 caa sunt quonō se et dicitur gursu q. dicitur
 caarum gursu longe pcellentior est. ^{Do quaterq. rōe.}
 priora vocant ea a q. by non querit h. subsistendi
 corsega. nō n. si de h. gursu dicitur absolute p. q. h.
 dari gursum ignis; et si q. caa ex eo q. de h. con-
 cursu ignis recte colligat dari concursum dicitur.
 Porro ad hanc prioritatem rationem nō opy ē totum
 causam & dari effectum aut aliqua eig ptem prius
 Des qua' a' causa rōe produci ut patet.

De Fine.

Finis non nō ex + quibus causarum unū est vere
 propriū dicitur, et ordine primū: ^{Quod tamen}
 ex antiquis p. p. q. dicitur obscurū fuit cor in om-
 nium de loquendi & sentiendi consuetudine usq. adeo
 receptum nunc est ut tūc videat solus meridi-
 am lūx in dubium vocare quā finalem causam

*Finis nō caetera
 caarū gura est
 ordine primū.*